

Delavska Pravica

Glasiilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.—, ~ Cena: za 1 mesec Din 4.—, za četrlet let Din 10.—, za pol leta Din 20.—; za izozemstvo Din 7.— (mesečno) — Oglasi: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo Delavska zbornica, Miklošičeva cesta 22, I. nad. Telefon 2265. — Štev. čekovnega računa 14.900

K 85-letnici nadškofa dr. A. B. Jegliča

Petinosemdesetletnica! Kdorkoli bi jo praznoval, je vredno, da se ga spomnimo. In če bi bil to zadnji hlapec, človek je bil, delal je, živel je, trpel je. Zato zasluži, da snameš spoštljivo klobuk in mu čestitaš. Težo življenja je moral nositi 85 let in to je veliko, neglede na to, ali je mnogo ustvaril, ali je bilo njegovo delo pomembno in odgovorno, ali ne.

Danes pa praznuje 85-letnico nadškof dr. Anton B. Jeglič. Je to osebnost, ki je tesno združena s polstoletno zgodovino vsega slovenskega naroda. Je to veličina, o kateri bo šele zgodovina mogla zadosti objektivno pisati in tehtati velike zasluge; danes nam je še vse preblizu. Ne moremo še pregledati vseh velikih del, ne moremo še presoditi težkih okoliščin, ker nam majhne, brezpomembne stvari motijo in zakrivajo jasnost in veličino njegove slike.

Veliki in številčno močni narodi so, pa nimajo osebnosti, ki bi toliko ustvarila, toliko dala svojemu narodu, kakor je dal nadškof Jeglič Slovincem. Bog ga je poslal v najtežji dobi, kakor je pošiljal Izraelcem preroke, da narod dvignejo iz materializma, da ga očistijo tujih, škodljivih vplivov, da ga rešujejo, ga hranijo, branijo in vodijo. Bog je poslal Slovincem Jegliča ob času, ko so valovi materializma pljuskali k nam iz Prage, Dunaja in Pariza. Velik del inteligence je bil že okužen in je svoje materialistične nazore skrival za zastorom prosvetljenosti svobode in naprednosti. Jeglič je pa dvignil zastor in pokazal novo pot, pot idealizma. Kakor ogenj očiščuje zlato, tako je nadškof Jeglič očiščeval svoj narod. Bil je rešitelj duš in teles, hranitelj duš in teles, branitelj duš in teles, vodja duš in teles. Vladika in knez, veliki duhovnik in vojskovodja, oče in kralj, to je bil Jeglič Slovincem.

Slovinci ne bi imeli drja J. E. Kreka takega, kakršen je bil, če ne bi bilo nadškofa Jegliča. Ne bi imeli ne Šušteršiča, ne Lampeta, če ne bi bilo Jegliča. Celo dr. Tavčar ne bi bil to, kar je bil, če ne bi bilo Jegliča, kajti ob Jegličevi veličini se je moral narkati pozitivnosti.

Zlata, klasična doba Slovencev je bila Jegličeva doba. Narodna zavest in narodni ponos sta se otresla malomeščanskega živijo klicanja in sta stopila v borbo z nemštvom in z državo. Krona te Jegličeve narodne osamosvojitve pa so škofijski zavodi v Št. Vidu nad Ljubljano — prva slovenska gimnazija (druge gimnazije so bile tedaj še nemške). Koliko potov, koliko načrtov, koliko upanja in razočaranja, koliko gmotnih, duševnih in

telesnih žrtev je žrtvoval Jeglič samo za to gimnazijo! Če pa je hotel imeti slovensko gimnazijo, je moral imeti tudi slovenske učne knjige. Prosil je, moledoval je, prigajal je, pomagal je in ni odnehal, dokler ni dosegel. Kdo, mislite, nam je rešil slovenski jezik v srednjih šolah? Jeglič. Druge gimnazije so tedaj imele zlasti za višje razrede

gimnazije nemške učne knjige. Ob prevratu bi nemške knjige zavrgli, slovenskih ne bi imeli in takoj bi segli po srbskohrvatskih učnih knjigah. Ali bi potem bila ljubljanska univerza slovenska? In če, bi bila prve dneve, nekoliko časa? Če je danes s slovenskim jezikom vsaj to, kar in kakor je, je to delo nadškofa Jegliča. Trubar, Dalmatin, Vodnik, Prešeren so ustvarili slovenski pismeni jezik, rešil ga je Jeglič. To je veliko zgodovinsko dejstvo, vredno velikega vladike in vredno imena slovenskega kneza — Jegliča.

Majniško deklaracijo so res politikarji prebrali v dunajskem parlamentu. Da pa je majniška deklaracija postala meso in kri slovenskega naroda, to je delo nadškofa Jegliča. In koliko jih je danes, ki se trkajo na nacionalna prsa, pa niti tisočinke tega niso storili, kar je naredil Jeglič. Zato moramo šteti nadškofa Jegliča med najmočnejše ustvaritelje Jugoslavije, pa če prav ga politična kronika tako rada izpušča.

Ob času nastopa nadškofa Jegliča je bil slovenski narod v narodnem, verskem in gospodarskem oziru v popolnem mrtvilu. S prihodom Jegliča pa se je razgibala prav zadnja slovenska vas. Katoliški aktivizem je nastal ravno z Jegličem. Vse najrazličnejše gospodarske, prosvetne in tudi politične organizacije so vstale in živele po direktni, še bolj pa po indirektni zaslugi Jegličevi. In koliko so ta društva koristila gmotno, koliko prosvetno in koliko duševno Slovincem, ve le Vsevedni, ki naj bo Jegliču bogat plačnik.

Tudi JSZ je imela v Jegliču poleg drja Kreka največjega prijatelja. Ta genij je videl naprej, kakšno vlogo bo imel proletarijat in kakšno mesto mu v sedanji družbi pripada. Ko so pri nas še mnogi vodilni možje videli le politiko in niso imeli smisla za strokovno delo, še manj pa za neodvisno strogo strokovno gibanje, je Jeglič to z vso moralno avtoriteto zagovarjal in podpiral. S premnogimi bodrilnimi pismi, s pastirskimi listi itd., je vabil delavstvo v strokovno organizacijo, je razlagal njen pomen in namen. Nadškof Jeglič je razumel težo delavčevega življenja in zato je delavce ljubil. V njegovi ljubezni je ravno izvor njegovega dela in njegovih uspehov.

»Tu sem, ves Vaš sem«, tako se je Jeglič predstavil Slovincem ob nastopu svojega škofovanja. To niso bile le besede, namenjene pozdravu, to je bila že dozorela misel v njegovem srcu. Ni le rekel, ampak je to tudi bil vse svoje življenje. Ko gledamo na bogate sadove njegovega dela, ne smemo pozabiti, da ni to zrastle čez noč. Koliko je bilo načrtov, ki so propadli, koliko novih zamisli, novih poskusov, bojov, težav. Ker je bil ves naš, se ni ničesar ustrašil, ni odnehal, je vztrajal, je zmagoval. Velika in vidna so njegova dela. — In koliko je še nevidnega, skritega, tihega dela, o katerem ne bo pisala zgodovina, za katero ve, oz. je vedela komaj ena oseba! In vse to je mogel storiti le za to, ker je bil iz dna duše, z vsem srcem, z vsako mislijo ves naš. Jeglič ni bil le velikan po svojih razumskih zmožnostih, bil je tudi mož volje, jeklene vztrajnosti in posebno mož ljubezni, posebljena ljubezen. Pa če bi bil manj vidnih del ustvaril, kakor jih je, in če bi bila ta dela manjšega pomena, kakor so, zasluži vendar zahvalo vsega naroda, vsakega posameznega Slovence prav zato, ker nas je tako ljubil, nesebično ljubil, ker je bil ves naš.

Dr. A. B. Jeglič je bil markantna osebnost, ob kateri so se zbirali in ločili duhovi. Sam ni bil polovičar in polovičarstva ni trpel. Zato so se okrog njega zbirali vsi versko in narodno pozitivno usmerjeni aktivisti

Rudarji

Huda jama. Že večkrat se je med tukajšnjimi rudarji pojavila želja, da bi tako kot pri drugih rudnikih, imeli svojo godbo, ali pa vsaj godbo, ki bi bila na razpolago rudarjem, kadar bi jo rabili. Seveda bi v tem slučaju rudarji bili pripravljene dati godbi primeren mesečni prispevek. Ta želja se je v zadnjem času zopet na novo pojavila. Pomnimo tole: »Nočemo nasprotovati godbi. Opozarjamo pa naše tovariše rudarje, naj bodo previdni. Naša dolžnost je, da povemo, od koga je godba, za katero naj bi prispevali, odvisna. Vedeti moramo, da predsednik laške godbe g. dr. Roš podcenjuje rudarje in jim ne priznava potrebnega spoštovanja. Saj je pred meseci to jasno pokazal. Takrat je načelnik II. skupine tov. Diacci kot zastopnik vseh 300 rudarjev poslal vlogo na krajev. šolski odbor, kjer je navedeni gospod predsednik. Ta pa na vlogo ni odgovoril v tem smislu, kakor se je glasila, ampak je menil, da se zastopnik 300 rudarjev nima pravice brigati za interese teh rudarjev in njih otrok. Zaradi takega postopanja z rudarji je jasno, da mi ne moremo prispevati društvu, kateremu predseduje človek, ki misli, da imajo rudarji pravico samo plačevati, ne pa odločevati.

Laško. V nedeljo, 12. maja je Mladin. zveza, skupina Laško, s tovariši z Rečice priredila akademijo. Na sporedu je bil govor, igra in deklamacije: Mi nismo stroji, Drečnik Andrej govori, ter zborna Žar neba. Rečiški tamburaši pa so zaigrali par komadov v splošno zadovoljstvo. Po akademiji smo se poslovili od dveh tovarišev z laške in enega od rečiške skupine z željo, da ne pozabijo na društvo tudi pri vojaki. V nedeljo, 19. maja pa smo imeli izlet v Govce. Bilo je prav prijetno. Ob 10 dopoldne je bila sv. maša, potem pa zborovanje pred cerkvijo. Govorili so iz Celja tovariši: Kranjc, Jurač in Hočevar. Prvi je tudi predsedoval. Iz Rimskih toplic je govoril tov. Pečnik, za skupino Huda jama pa tov. Lešnik. Po zborovanju so skrbeli za razvedrilo rečiški tamburaši. Zvečer smo šli zadovoljni na svoje domove z željo, da se ob ugodni priliki ponovno sestanemo in navdušimo za nadaljnje delo.

Trbovlje. Cementna tovarna obratuje zopet 6 ur. V letu 1953 je tovarna radi slabe konjunktore in radi preureditve obrata uvedla 6 urni delavnik. To je trajalo 21 mesecev. S 15. marcem t. l. pa je upostavila delo zopet na osem ur, kar je trajalo samo do 15. maja. Po tem dnevu pa se je zopet uvedel 6 urni delavnik seveda tudi plača samo za 6 ur.

Tovarna je delavstvu stavila dva predloga, za katerih enega naj se odloči. Prvi predlog je bil, da tovarna obratuje 6 ur dnevno in se poleg tega reducira tri delavce. Drugi pa, da tovarna obratuje 8 ur in odpusti 10—15 delavcev. Delavstvo se je odločilo za prvi predlog in to na posredovanje člana JSZ. Podjetje je upoštevalo izraženo željo in so zaenkrat ostali tudi trije delavci, ki bi se imeli reducirati, še nadalje v službi. Podjetje je s tem pokazalo, da upošteva socialen čut in slogo onega delavstva, katero hoče pustiti zaslužek tudi svojemu sotovarišu, če tudi pri tem samo doprinese nekaj žrtev. Kako pa se je igrala ta igra od strani nekaterih, ki menijo, da imajo največ besede, pa rade volje pojasnimo, če nas kdo vpraša, samo vsem to ne bo ljubo.

Agitirajte za »Delavsko Pravico«! Pridobivajte ji novih naročnikov!

in ločili tisti, ki to niso mogli biti. Ni Jeglič sam ločil, ločila je ideja. Jeglič je zbral in tudi zbral vse slovenski narod. Zadnja proslava v Ljubljani je to jasno pokazala. **Ob njem je bilo zbrano vse**, četudi se morda loči v taktiki in pogledih na posamezna vprašanja. **Ob nobeni slovenski osebnosti še ni bil ves narod tako enoten, kakor ravno ob Jegliču pri tej proslavi**, kar je naravnost zgodovinskega pomena. Zbral je in zbral je vse okrog sebe, ljubil je in ljubezen žanje.

Ob 85-letnici dr. A. B. Jegliča moramo le Boga prositi, da mu da še zdravja, posebno pa, da mu Vsemogočni bogato poplača vsa njegova dela, vse velike žrtve, vso njegovo ljubezen. In še Ga moramo prositi, da Dobrota čim prej pošlje Slovincem zopet moža, kakor je bil in je Jeglič, da bi nas zbral vse, branil vse, vodil vse v ljubezni in moči.

Laško. Na zadnji seji je bilo govora o tem, da TPD ne pristaja na to, da bi plačala šhte v slučaju nujnega zadržka.

II. skupina je tudi v tej zadevi intervenirala pri gen. ravnatelju Skubcu, kateri je pristal na to, da se plačuje dnine za majhne zadržke. Rekel pa je, da ne pristaja kolektivno, ampak se naj rešuje posamezni slučaj. To se pravi, da tisti, ki se bo pobrigal bodisi sam, ali pa potom organizacije, bo dobil dnino plačano, drugi pa ne. — Pri intervenciji je bil tudi tov. Diacci.

Zagorje. V preteklem tednu smo doživeli zopet dve težki nezdigi v našem rudniku, ki bi kmalu zahtevali svoje žrtve. Težko je ponesrečil rudar Andrej Oblak v Kotredežkem obratu. Delal je v tako zvanem »gezenku« in se je pri delu odvalil velik kamen na njega ter ga podrl na tla. Njegovi tovariši so ga s težavo spravili izpod kamenja. V domači bolnici je ostal le nekaj dni, nakar so ga dali v ljubljansko bolnišnico.

Druga nesreča, ki se je zgodila v obratu Kisovec, je doletela mladega delavca-vozača Zupan Ivana, agilnega sodelavca v Mladinski zvezi. Po poklicu je izučeni trgovski pomočnik. Bil je dalj časa brez dela. Posrečilo se mu je, da je dobil delo v rudniku, a usoda bi kmalu zahtevala njegovo mlado nadarjeno življenje globoko pod zemljo. Dvigalo v jašku, pri katerem je opravljal svoje delo, bi mu kmalu odrezalo glavo. Pritisnilo ga je ob voziček in mu zdrobilo spodnje čeljusti. V groznih bolečinah so ga kmalu prinesli ven, nakar mu je domači zdravnik nudil prvo pomoč, potem so ga dali takoj v ljubljansko bolnico. Želimo, da bi oba srečno prestala in kmalu ozdravela.

Papirničarji

Vevče. Zadnji članski sestanek, ki se je vršil v nedeljo 12. t. m. je bil slabo obiskan. Čudno je, da člani in članice nimate čuta dolžnosti za obisk sestankov, ki so za organizacijo in idejo skupnosti tako nujno potrebni. Pri zavednem delavstvu mora enkrat za vselej odpasti navada, da se vsakega posebej vabi in prigovarja, kot bi imel od tega samo tisti korist, ki na tak sestanek vabi. V bodoče je treba tako naziranje iz delavskega pokreta odpraviti.

Tov. centr. tajnik Rozman nam je prav nazorno podal referat o naših krščansko soc. načelih v strokovnem pokretu. Izvajal je: naša vzgoja in pot je po Krekovi smrti šla brez pravega cilja in se je naše delavstvo izrabljalo predvsem kot dober volilni material. Danes pa smo se otresli te naše temne preteklosti, v kateri se je strokovni pokret pojmoval zgolj iz političnih vidikov, kar se še vedno dogaja v nasprotnih strokovnih organizacijah. Zato pa je bilo naše delo težko, kajti delavstvo, zlasti starejše se je tako nalezlo tega neustvarljivega politiziranja, da je v zarji novega časa in v iskanju nove poti marsikdo odpadel. Toda, izkazalo se je, da smo delali prav, ko smo poudarjali čisto strokovno linijo, iz katere naj se šele gleda politika in drugi problemi. Kajti delavstvo je danes bolj lačno kruha kot politike in frazarenja. Kruha in zasužurne eksistence je treba danes delavstvu dati ozir. prvoritni. Duhovnih dobrin pa so potrebni danes bolj tisti, ki imajo v rokah produkcijska sredstva, državo itd. Seveda s tem ni rečeno, da delavstvo v kulturnem in duhovnem oziru nima nobenih potreb in dolžnosti. Še prav mnogo, kajti ustvarjalec novega družabnega reda je ravno delavstvo brez razlike stanu in poklica. **Mi pa črpa-mo svojo duhovno moč iz krščanskega svetovnega nazora, za katerega brezkompromisno uveljavljanje v javnem življenju se tudi borimo, ker krščanstvo je negacija kapitalizma, liberalizma, fašizma in materializma.**

Prevalje. V nedeljo, 13. maja je imela Strokovna skupina delavcev v Prevaljah svoj redni občni zbor. Zbora se je udeležilo precejšnje število članov. Tov. Kugovnik nam je na kratko orisal pomen organizacije. V odbor so bili izvoljeni sledeči člani: Kugovnik Jurij, predsednik, Drofelnik Franc, podpredsednik, Grile Vinko, tajnik, Mikeln Martin, blagajnik; odbornika pa: Mezner Jurij in Lepko Frančiška.

Živiški delavci

Slovenska Bistrica. Sestanek delavstva v nedeljo 19. t. m. je bil lepo obiskan. Poročal je tov. Rozman iz Maribora. Pristopili so novi člani. Napori zgornjebistriških marksistov, odvrniti delavstvo od JSZ, so brezuspešni. Nasprotno, iz njihovega tabora že uhajajo k nam, ker vidijo tu pozitivno in pošteno strokovno delo.

Občni zbor JSZ.

Načelstvo JSZ je v svoji redni seji dne 30. aprila 1955 sklenilo, da se bo vršil redni letni občni zbor Jugoslovanske strokovne zveze v nedeljo, dne 2. junija 1955 ob pol 10 dopoldne v veliki dvorani Delavske zbornice v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22.

Dnevni red občnega zbora bo naslednji:

1. Otvoritev in ugotovitev sklepčnosti.
2. Odborenje zapisnika zadnjega občnega zbora.
3. Poročila. a) načelstva: načelnika, tajnika, blagajnika in referenta Mladinske zveze JSZ; b) strokovnih tajnikov; c) nadzorstva.
4. Volitve načelstva in nadzorstva.
5. Predlogi in sklepi.
6. Raznoterosti.

Vse včlanjene zveze in skupine naprošamo, da na podlagi §§ 25 in 26 pravil pošljejo na občni zbor svoje delegate.

Poverilnice naj točno izpolnjene predložijo delegati občnemu zboru. Ob tej priliki opozarjamo vse zveze in skupine, da more na podlagi § 26 pravil JSZ vsak delegat zastopati največ do 60 članov.

Iz centrale

Vsem strok. skupinam, zvezam in plačilnicam JSZ!

Vse tovariše delegate, ki se bodo udeležili centralnega občnega zbora v nedeljo, dne 2. junija t. l. opozarjamo, naj pri nakupu železniške karte zahtevajo tudi rumeno izkaznico, na podlagi katere bodo imeli po posetu velesejma brezplačen povratek na železnice. Ta rumena izkaznica stane 5 Din. Tega naj se poslužijo vsi oni delegati, katerih železniška postaja je nad 25 km oddaljena od Ljubljane. Za bližnje se namreč ta ugodnost ne izplača. Železniško karto naj v Ljubljani nihče ne odda, ker mu bo služila z rumeno izkaznico za povratek.

Vsi delegati bodo dali nato rumene izkaznice žigosati pri blagajni velesejma in obenem tam dobiti proti potrdilu JSZ izkaznico za 10 Din za obisk velesejma, da bodo nato imeli pravico do polovične vožnje po železnici. Stroške za rumeno legitimacijo, kakor tudi za obisk velesejma bo povrnila vsem delegatom centrala.

Prosimo, da vse tovariše delegate o gornjih navodilih točno informirate, da ne bo nerednosti.

DELEGATOM ZA CENTRALNI OBČNI ZBOR

Vse tovariše delegate za centralni občni zbor JSZ v nedeljo, 2. junija opozarjamo, naj bodo točno ob 9 v dvorani DZ, da se pred otvoritvijo uredi vse potrebno glede poverilnic in izkaznic za velesejem — Občni zbor se bo začel točno ob napovedanem času in bodo zamunikni morali čakati na ureditev navedenih zadev do konca občnega zbora. Zato bodite točni, da ne bo nepotrebnih zamud! Načelstvo.

Zdraviliški delavci

Slatina Radenci. Po prizadevanju delavcev samih, obratnih zaupnikov in JSZ, ekspoziture v Mariboru, se je načelno tu prišlo do tega, da se bo z upravo zdravilišča sklenila kolektivna pogodba. Plače so se povišale delavcem v skladišču in v ekonomiji, vsem razen petim, za katere pa se urejuje. Kolektivna pogodba se dejansko že izvaja, podpis pa ne vemo, zakaj zavlačujejo. Izgovarjajo se z raznimi nujnejšimi posli, ki so sedaj ob pričetku sezone na dnevnem redu. Vemo, da je na vseh koncih sedaj važnega dela, vendar pa kolektivna pogodba ni nič manj važna kakor vse drugo. Za nas delavce je ravno to najvažnejše in imamo največji interes, da se naše službeno razmerje enkrat popolnoma uredi na podlagi zakonitih predpisov.

Sestanek delavstva se vrši na »Križevu« dne 30. maja ob 2 popoldne v Radenski šoli. Vsi pridite! Prinesite s seboj članske legitimacije v svrhu revizije o dosedaj vplačani članarini.

Nemška vlada se pogaja z zasebnimi zavarovalnimi družbami in osrednjim socialnim uradom za posojilo 750 milijonov RM, ki ga hoče uporabiti za preskrbo dela.

25 letni jubilej javorniške skupine

je bila prava manifestacija kršč. soc. delavstva. Na ta dan je prihitelo mnogo tovarišev iz vseh krajev Gorenjske in ljubljanske okolice, da skupno z domačini proslavijo dan jubileja. Pri prireditvi so igrali delavske godbe z Jesenic, D. M. v Polju in domači javorniški orkester. Proslava je bila lep dokaz skupnosti in tovarištva v vrstah Jugoslov. strokovne zveze, obenem pa tudi izraz močne in klene volje za pošteno borbo v delavskih vrstah.

O poteku proslave bo poslala javorniška skupina širše poročilo za prihodnjo številko »Del. Pravice«.

Obrekovati se ne pustimo!

Tednik »Ljudska Pravica«, ki izhaja v Lendavi, je v 9. številki od 11. maja priobčil članek pod naslovom »Črtice iz bojev jeseniških delavcev od leta 1929—1935«, v katerem je dopisnik iznesel neresnico o delu voditeljev naše strok. skupine kovinarjev Jesenice-Javornik. Vsled tega smo »Ljudski Pravici« poslali popravek, katerega je priobčila in ga v informacijo našemu delavstvu priobčujemo:

JSZ Strok. skupina kovinarjev, Jesenice-Javornik.
Pozi uredništvu »Ljudske Pravice«.

Jesenice, 8. maja 1935.

Na osnovi tiskovnega zakona pošiljamo za prvo prihodnjo številko vašega lista in isto mesto v priobčitev:

V zadnji številki lista ste v rubriki »Slovenska grudca« pod naslovom »Črtice iz bojev jeseniških delavcev od leta 1929—1935« priobčili dopis v katerem neki jeseniški dopisnik poroča o valovanju delavskega položaja na Jesenicah in je, bodisi iz nepoznanja dogodkov, bodisi z namernim obrekovanjem iznesel tudi na naslov podpisane organizacije neresnico in težko obdolžitev na funkcionarje odnosno organizacijo, med drugim zlasti:

Izprtim odnosno odpuščenim delavcem se je dajala aprovizacijska podpora v naturi, kakor mast, moka itd. Po nad 100 kg masti so prejele od KID vse tri strani gratis. V tem času zastopanja delavskih interesov na Jesenicah se je vršilo tudi nečedno izrabljanje dobrin — namenjenih kot miloščina — zgaranim delavskim Jesenicam. Ene od teh zastopnikov je delavstvo že spoznalo. Vendar jih je še znatno število v vseh treh organizacijah, ki so sodelovali pri teh akcijah. Kakor prvi, tako drugi morajo na zatožno klop za storjene napake ter se izločiti iz delav. organizacij, ker so le ovira za resnično in pravilno uspešno delovanje.

K temu poročilu ugotavljamo:

1. Podpisana organizacija ni prejela od Kranjske industrijske družbe niti dekagrama masti. Vagon masti, katero je podarila KID za olajšanje bode med delavstvom, je bila izročena v odgovornost in porazdelitev odboru krajevne Bratovske skladnice. Delavsko zastopstvo v tem odboru pa se je sestajalo izključno samo iz članov organizacije SMRJ. V koliko so se pri tem dogajale nerednosti, se lahko prepriča sleherni organizirani delavec na podlagi zapisnikov sej ožjega odbora Bratovske skladnice v letu 1934, katere imajo vodstva vseh treh organizacij v prepisu. Mi smo te zapisnike svojemu članstvu takoj po prejemu prečitali in krajev. odboru Bratovske skladnice poslali pismeno naše stališče.

2. V občinskem aprovizacijskem odboru so naši zastopniki vršili svoje delo samo v okviru sklepov aprovizacijskega odbora. Bolje od nas pa utemeljuje o njih poštemem in pravilnem delovanju tozadeven arhiv, ki je na razpolago na mestni občini.

3. Vsi naši voditelji, ki so organizacijo vodili, ali jo vodijo danes, so prav v vsem delu, bodisi v strokovnem ali drugih akcijah, delali pošteno, odkrito in dosledno v korist delavstva.

4. Dopisnika »Ljudske Pravice« pozivamo, naj bo v bodoče toliko iskren in pogumen in naj svojim obdolžitvam doda dokaz resnice in svoj podpis. Delavski pozdrav!

Gaser Alb., predsednik.

Ličof Fr., tajnik.

VINIČARJI

Globa ne nagrada, ali kdo hujska?

V našem glasilu »Del. Pravice« smo že čisto poročali, da je ta ali oni vinogradnik plačal svojemu viničarju nagrado 100 Din od orala vinograda, po večini ne prostovoljno, ampak je moral plačati, ker ga je na plačilo prisilila obsodba viničarske komisije ali pa sodišča, katerega se je viničar moral poslužiti, da je dobil, kar mu po določilih Uredbe viničarskega reda pripada. Ob vsaki obsodbi za plačilo nagrade je završalo med okoliškimi vinogradniki zoper viničarsko organizacijo, češ da je bil viničar nahujšan od voditeljev, ker drugače bi tega gotovo ne zahteval. Pritrldimo, da je bil viničar nahujšan, toda ne od vodstva viničarske organizacije, ampak posredno od vinogradnika samega. To lahko dokažemo.

Viničarji po svoji naravi niso pravdarji in največ zaradi pomanjkanja splošne izobrazbe so že preboječi, da bi radi hodili okrog gospodov pri sodiščih. Leta in leta raje trpe vsakovrstne krivice in vsled te večkrat pomanjkanje, kakor pa da bi si hodili iskat pravice po sodnih. Kadar pa je mera krivic polna, tedaj se zgane tudi tako potrpežljiva viničarska para kljub temu, da je že vzgojen bolj v suženjskem duhu prav v smislu zgodbe Cankarjevega »Hlapca Jerneja«, v kateri vzklika neki kmet: »Ali ste že kdaj slišali, da bi šel h l a p e c tožit svojega gospodarja!« (Podčrtal pisec.)

Vzroke, da so zadnje čase mnogi viničarji vendarle tudi tožili svoje gospodarje za nagrado, pa moramo iskati v dejstvu, da se zadnje čase tudi čimbolj množijo raznovrstne krivice viničarjem od strani njihovih delodajalcev. Imamo dokaze, da je največ pet viničarjev od 100 zahtevalo od svojih gospodarjev samo nagrado, dočim so vsi drugi isto zahtevali le naknadno k drugim terjatvam, da bi lahko rekli, da je moral vinogradnik

plačati tudi nagrado, zato, ker ni plačal ali kaj drugega dal viničarju, kar bi mu po pogodbi in po določilih viničarskega reda moral dati oziroma plačati. Tako dejansko je, in bi v večini slučajev veljalo to kot globa, ne pa nagrada.

Vprašajmo se, ali je čudno, ako se tako potrpežljiva stvar, kakor je viničar, posluži zakona in dosledno zahteva prav vse, kar mu po tem zakonu pripada, ako se ga za vsako malenkost zmerja, ako vkljub največji pridnosti nikoli dovolj storiti ne more, ako se mu za vsak pregrešek v službi grozi z odpustom iz službe, da se ga premnogokrat tudi odpusti iz službe iz kakega ničevega vzroka, ako se mora za vsako reč, katero ima po pogodbi obljubljeno, vsikdar pripraviti s svojim gospodarjem itd.?

Gospodje vinogradniki! Take in še druge krivice so hujskači, kateri nagovarjajo viničarje, da zahtevajo zakonito določeno nagrado. Vedite nadalje, da viničar od vas ne bo zahteval nadrago, še manj pa tožil, ako boste napram njemu pravični, ako boste priznali njegovo delo in trud, ki ga vrši za vas, ako boste izpolnjevali v celoti pogodbe, katere itak po večini sami svojim viničarjem diktirate in ako boste viničarje primerno in pošteno plačevali, ne pa jim nudili miloščino. Ob takem postopanju bodi tisti navidezni hujskači sami od sebe izginili in marsikateremu vinogradniku ne bo potrebno plačati nagrade ali bolj pravilno globe.

J. K.

Maribor. Vršil se je sestanek viničarjev ob lepi udeležbi. O pomenu strokovne organizacije, predvsem Jugoslovanske strokovne zveze, je imel referat tov. Reberšek. Za viničarje so taka predavanja več ko potrebna.

Delavstvo, stori svo o dolžnost!

Zagorje, 18. maja.

Delavstvo, zlasti rudarsko, doživlja vedno več nezdod. Vedno več novih žrtev za kapital. Stalno raste kader nezgodnikov. Potem pa vprašaj, kdo je kriv? Navadno odgovor, delavec sam, nepredvidnost itd. Vse polno je najrazličnejših varnostnih napisov za eventualne nezgode, a za vse to ni časa, treba je storitve, produkcije, če ne si lahko vsak posameznik sam sklepa, kaj zna slediti iz tega. Tako danes nateza kapital vajeti, oziroma njegovi še dobro plačani preganjači nad ubogo delavsko rajo. Požvižgajo se razni gospodje na vso zaščito, na vso socialno zakonodajo, ki jo imamo in ki bi jo morali izpolnjevati. Za delavca so samo dolžnosti; krivice, ki se mu delajo z dneva v dan, pravice pa še tiste ne, ki mu po zakonu gredo. Tudi oblast se premalo briga za vse šikane, katere mora delavstvo doživljati. In skoro bi trdili, da so upravičeni!

Rekel bo kdo, zakaj? Ker kapital dobro vidi in ve, kako je delavstvo malo enotno, da ne rečem nič. Ker delodajalec ve, da se da delavstvo bežati sem in tja, da se briga za vse drugo prej, nego zato, zakar bi se v prvi vrsti moralo. Ker on tudi ve, kako malo je tistih, ki se v resnici zavedajo svojih delavskih pravic, in katere bi radi uveljavili tudi svojim tovarišem, ki jih ne poznajo. Če je vse to res, ni čudno, da prejema delavec udarec za udarec in ga bo še, če se bo tako malo brigal za svoje interese.

Kdor zna pojmovati delavsko strokovno organizacijo, on že ve, kaj je organizacija. Vse tiste pravice, ki marsikdo veliko govori in ve o njih, se ne dajo tako hitro doseči, kot bi si kdo mislil. Je treba mnogo časa in zato je organizacija. V njej se vzgajajo značaji, ki bi radi vsakemu delavcu dali tisto, kar mu gre. Samo od sebe ne bo padlo zrelo jabolko v roke, to naj bo sleherni prepričan. Potem se ti zgodi, da je v delavstvu še toliko nezavednosti, da misli, da je vsak tisti, ki še danes stoji v organizaciji, daleč nekje — — —! Človeka naravnost v srce zaboli, ker mora slišati kaj sličnega iz ust delavca. Če si zgubil voljo do organizacije, ki hoče biti polnih ust vsa delavska in je od vrha do tal zmaterializirana, se človek ne čudi! Od take organizacije človek res ne more pričakovati nič dobrega, pa naj nosi ime kakršno hoče. Delavstvo mora imeti organizacijo, v organizaciji ljudi, ki so pošteni, pravični, nesebični, organiza-

ciji in njenim članom vedno in povsod odgovorni. In takšen more biti le dosleden, kršč. soc. del. voditelj. On je edini v stanju izpolnjevati dane pogoje, ker ne odgovarja le tistim, ki so mu poverili dolžnost zaupanja, ampak odgovarja v prvi vrsti Stvarniku, ki vlada zemljo in nebo — Bogul! Vsak, kdor drugače govori in misli, ne more biti dober voditelj in vzgojitelj delavskega pokreta.

Zato ima tukaj široko polje tudi naš rudar, da gre lahko s ponosom v vrste kršč. soc. strokovne organizacije. Smelo lahko trdim, da vkljub vsej gospodarski krizi, ki je zagospodarila, bi se našemu rudarju vse drugače godilo, kot se mu, da bi imela pri njem toliko besede JSZ, kot so jo imeli vsa leta tisti, ki mnogo govorijo, da so delavski! Poznamo jih pa dobro! Zato rudar, pojdi v organizacijo, ki ji zaupaš, tam se pripravljaj, izobrazuj, da boš jutri bolj dovteten za enotno borbenost, ki te še čakal! Zven organizacije škoduješ ne samo sebi, ampak celemu delavskemu pokretu!

Žrtvuj! Brez žrtev ni uspehov! — Krščanski socialist.

Iz hrasniške bratovske skladnice

Na eni zadnjih sej bratovske skladnice je predsednik upravnega odbora podal poročilo o računskih zaključkih posameznih blagajn za l. 1934. Iz poročila posnemamo sledeče stanje: Bolniška blagajna je prejela na prispevkih članov in podjetja Din 563.251.16, porabila pa Din 619.382.79, torej zaključila s primanjkljajem, ki se je kril s premoženjem ozir. dvigom od hranilnih vlog iz let, ko še ni bilo krize. Premoženje se je v primeri z letom 1933 znižalo za 65.000 Din in znaša sedaj Din 1.599.887.78. — Od celokupnih izdatkov odpade največ na zdravljenje, visoko postavko tvorijo zdravniški in upravni stroški, vendar še vedno v pravem razmerju z dohodki in manjšim procentom, kakor je običajno pri drugih podobnih zavovalnih zavodih, n. pr. okrožnem uradu. Procentualno so se nekatere postavke navidez zvišale, stvarno pa so ostale skoraj nespremenjene, kar je bilo tudi stanje zavarovancev obstoječe. Razlika pri povišanju procenta gre na račun nižjih dohodkov, ki se ravna po vplačanih prispevkih, prispevki pa pobirajo procentualno od 1. januarja 1934 dalje na podlagi dnevnih režijskih mezd in ne več od kategorijskih zaslužkov. Novi način pobiranja prispevkov, ki je v novem pravilniku br.

OUZD odgovarja

Prejeli smo od OUZD spodnji članek, ki ga radevolje priobčujemo:

V vašem cenj. listu od 16. maja 1955 ste priobčili članek »Vážno vprašanje v delavskem zavarovanju«, v katerem navajate razne misli o poslovanju OUZD-a zlasti o njegovi statistiki. Tako n. pr. trdite:

»Suho poročanje o padanju in napredovanju mezd koristi kvečjemu našim delodajalcem, da lahko izrabljajo to statistiko kot regulator za plače svojih uslužbencev...«

Ta trditev ne more držati. Mezno statistiko je začel OUZD uvajati namreč na striktno željo nekaterih strokovnih delavskih organizacij, Delavske zbornice v Ljubljani, Borze dela itd. in nikakor ne na željo delodajalskih organizacij. Ako je pa OUZD ustregel željam raznih delavskih organizacij — in to, nota bene, iz svoje dobrovoljne naklonjenosti do delavskih organizacij, dasiravno tega ni bil dolžan storiti po zakonskih predpisih, kateri striktno določajo njegov delokrog poslovanja — potem gornja trditev ne more biti umestna ali upravičena, in to tem manj, ker nasprotuje statistično ugotovljenim dejstvom. Odkar je namreč OUZD uvedel mezno statistiko, padanje delavskih plač vedno bolj slabi, kakor je razvidno iz naših mesečnih poročil in sledeče tabele:

Leto	Mesec	Letni diferencial povprečne dnevne zavarov. meзде
1934	september	Din 0.73
1934	oktober	Din 0.65
1934	november	Din 0.58
1934	december	Din 0.44
1935	januar	Din 0.35
1935	februar	Din 0.34
1935	marec	Din 0.32
1935	april	Din 0.25

Klic iz gorenjskih gozdov

Pomlad je tu. Vsa narava se razcvita in diha novo življenje. Le lesni delavec gleda to krasno pomlad žalosten, saj je obsojen v trdo borbo za vsakdanji kruhek. Delavstvo, kar je še zaposlenega, se izkorišča po mili volji, kar pa je bilo brezposelnih pozimi, bodo zdaj primorani delati za vsako ceno mojstrom in spekulantom, ki so pripravljeni zanemariti lastno kmečko delo, samo da iztisnejo kakšen dinar od uboge delavske pare. Nehajte s tako prakso vsaj vi, in ostanite pri svojem kmečkem delu. Kdor danes prevzema delo samo radi nagrade, je egoist in izkoriščevalec trpinov. Priznavamo, da nihče ne more imeti sitnosti zastonj. Pri teh mezdah, kot jih dandanes zasluži delavec, je 25 par od metra dovolj nagrade. Sicer je pa delavstvo, ki delo vrši, edino opravičeno sklepati o višini nagrade. Delavci, spreglejte že enkrat in naredite red v svojih vrstah. Skušajte razumeti to, da je mojster brez delavcev ničla. Enotne, skupne volje je treba, potem ko kmalu minilo navdušenje zbijati cene nizdol in hrepeneti le po nagradi. Gospodje, ki pa držite kase v rokah, dajte nam javnih del in pošten zaslužek, ne samo 18 Din dnevno. Dajte nam in našim družinam vsaj vsakdanji kruh, da bomo lahko živeli.

Inteligenca, ki hoče voditi narod, in ti, ki bivaš med tem narodom, dvigni svoj glas in povej, da je narod, iz katerega si izšla, resno ogrožen. Ta glas bi morda našel vsaj nekaj odmeva. Ne pozabi, inteligenca, da ti narod, ki gara za nekaj dinarjev na dan, gradi šole in ti plačuje profesorje. Ne pozabi na vse to in ne glej s prezirom na tiste, ki otepajo nezabeljen krompir.

Za nepotrebno dlakocepstvo imamo pri nas prave mojstre. Eni iščejo marksizem tam, kjer ga ni. Drugi ubijajo klerikalnega zmaja zopet tam, kjer ga ni. Naši ljubi marksisti, ki imajo še največ

tovskih skladnic iz leta 1933 zakonito določen, je imel za posledico znižanje dohodkov za približno celih 37.000 Din. Radi znižanja obrestne mere pri vlogah so padle obresti za 7000 Din. Ti dve okolnosti sta ponajveč vplivali na končni poslovni rezultat, ki se od leta do leta, brez krivde krajevnih činiteljev, slabša. Abo ko šlo v tem pravcu naprej in če ne uvidijo merodajne oblasti pravočasno, da je treba tudi za bolniško zavarovanje sanacijskih ukrepov, kakor se je izdalo za pokojninsko blagajno, potem stojimo v doglednem času pred katastrofo bolniškega zavarovanja vobče. Rudarji so že žrtvovali vse, več ne morejo.

Če bo ga pt. uredništvo nesporno dokazalo, da taka mezna statistika škoduje delavstvu, bomo dragevolje ukinili mezno statistiko, od katere nima OUZD niti njegovi nameščenci absolutno nobene koristi. Prosimo, da se tozadevno posvetujete s strokovnimi organizacijami in z Delavsko zbornico v Ljubljani.

Na vašo pripombo: »Nas, kakor zavarovance, pa bi zanimalo vedeti, kdo so predvsem ti, ki najbolj ostajajo dolžni in neodračunavajo prispevkov uradu...«

poročamo, da je OUZD vezan v tem pogledu na uradno molčečnost. Pripomnimo samo, da je velik del zaostanka na prispevkih utemeljen s sistemom poslovanja, katerega predpisuje ZZZ in na njem osnovani predpisi tako, da OUZD ne more nikdar biti brez nepobranih prispevkov. Res je, da bi se dalo nekaj milijonov s silo iztirjati, vendar bi to povzročilo v mnogih slučajih katastrofo delodajalcev, zlasti malih obrtnikov, in s tem v zvezi redukcijo delavstva. Znano je, da je gospodarska kriza povzročila nelikvidnost vlog, zaščito kmečkih dolgov, denarnih zavodov itd.

Za kontrolo pravičnega prijavljanja delavcev v zavarovanje ima OUZD poseben revizijski oddelek, kateri stalno nadzira obrate. Uspehi revizije so objavljeni v vsakoletnih poročilih. Vidi n. pr. »Zbornik delavskega zavarovanja 1922-1932«, str. 30! Posameznih delodajalcev OUZD ne more pomensko objavljati zaradi uradne tajnosti prav tako, kakor ne more objavljati imen simulantov in agravantov. Da se postopa proti takim delodajalcem po zakonitih predpisih, je samo po sebi umevno.

zaslug za to, da delavec danes ne zaupa nikomur več, se borijo le s klerikalizmom in njegovimi baciki. Narod pa pri tem dlakocepstvu hira kljub temu, da ga zdravijo z različnimi recepti.

Delovno ljudstvo, rešitev je v tebi. Kadar se boš zavedlo, da si človek, ki ima tudi pravice in ne samo dolžnosti, takrat boš lahko upalo na boljše dni. Strni svoje vrste, organiziraj se v Jugoslovanski strokovni zvezi. Ako boš tukaj močan faktor, boš tudi v politiki nekaj pomnilo. Vse drugo je le igračkane s teboj. Naj živi slova v JSZ, potem se ne bojimo nobene borbe! V slogi je moč, v borbi pa zmaga! Lesni delavec.

Čisti dobiček Trboveljske premogokopne družbe za l. 1934 znaša po vesteh dunajskih listov 10.1 milijona Din in bo družba izplačala 5 odstotno dividendo, dočim ni za l. 1933 družba izplačala nobene dividende.

To in ono

Olški vrh. Mislimo, da je že skrajni čas, da se tudi mi enkrat oglasimo. Naša nova tekstilna tovarna Ornik & Mitrovič obratuje že skoraj dve leti, pa še vedno delamo po 10 ur dnevno v močnem prahu in slabi razsvetljavi. Delamo na dve partiji, zjutraj od pol štiri do pol dveh popoldne, in od pol dveh do pol dvanajstih ponoči. Obljubljamo se nam že leto dni 8urni delavnik na tri partije, pa tega še do zdaj nismo dočakali. Delavnega reda nimamo nobenega nabitega. Zaslužimo tako malo, da nam je obupati. Večkrat smo že prosili podjetnika, da bi nam plačo izboljšal, a izgovarja se s tem, da napram drugim tovarnam itak dobro plača. Res je to, a on ne pomisli ali noče pomisliti, da je v drugih tovarnah vse boljše urejeno, pa tudi stroji so boljši, dočim so tukaj sami obrabljeni, na katerih se v akordnem delu ne more kaj zaslužiti. Pritožili smo se že na g. bana, na »Delavsko zbornico« in »Inspekcijo dela«, pa nam do sedaj ni nič uspelo. Kako si naj pomagamo? Krivo je tudi delavstvo mnogo samo zato, ker je pre slabo organizirano in ni v pravi delavski organizaciji, v JSZ. Bili smo svoj čas organizirani v NSZ, ki pa že skoraj spi spanje pravičnega in s katero se ni dalo ničesar napraviti. Delavstvo se izkorišča tem lažje, ker delajo v tovarni ljudje, ki jim ni nujna potreba in jim tudi ni nič na tem, da bi se borili za skupno idejo. To so kmetijski sinovi in hčere, ki radi delajo za 50 Din na 14 dni. Medtem pa si doma vzamejo hlapca ali dekle, ki jim delajo skoraj za golo hrano. Ali je to pravilno? Treba bi že enkrat bilo tako izkoriščanje ubogega delavstva preprečiti. Kako bo, če bo šlo tako naprej? S skrbjo gledamo v bodočnost.

Slov. Bistrica. Zahvala. Ker mi je ogenj uničil vse, da sem se komaj rešil z družino, se zahvaljujem vsem dobrotnikom, ki so mi v tej nesreči priskočili na pomoč. Posebno se zahvalim JSZ, podjetniku gosp. Štoger, gđc. Pajdaš in vam tov. delavci. Kakšno dobroto ste mi storili, ne morem izraziti. Saj sem bil z družino pod milim nebom brez obleke in brez vsega. Zato še enkrat hvala in ostanem vsem skupaj z družino stalno hvaležen. — Franc Knez, delavec tov. olja, Slovenska Bistrica.

Mladina poroča

Križe. Zapustila sta nas dva tovariša in odšla k vojakom, in to tov. Lorenčič Konrad in Lupša Franci. Naš pevski odsek jima je v slovo zapel podoknico in priredil poslovilni večer. V imenu pevskega odseka se je poslovil od njiju tov. Lang, a v imenu MZ pa tov. V. Perne. Oba sta ju bodrila z lepimi nauki, naj ponosno vztrajata v novem službovanju. Zanimivo je bilo gledati, kako so se dostojno poslavljali naši fantje, dočim so drugi s preklinjanjem in vpitjem zapuščali domači kraj. Še enkrat: »srečno svidenje!«

Ali si že naročnik Krekove knjižnice?

KNJIGOTISK
BAKROTISK
KLIŠARNA

LITOGRAFIJA
KAMENOTISK
OFFSETTISK

JUGOSLOVANSKA TISKARNA

LJUBLJANA • KOPITARJEVA 6

ILUSTRACIJE IN KLIŠEJI DAJO REKLAMI SELE PRAVO LICE. - ZA REKLAMO V VISOKIH NAKLADAH UVAŽUJTE LE OFFSETTISK, KI JE DANES NAJCENEJŠI!